

رابطه بین ارتباطات سیاسی و کمیته ی حسابرسی با کیفیت گزارشگری مالی

سمیه ظابط

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه هرمزان بیرجند.

نام نویسنده مسئول:

سمیه ظابط

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۵/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۷/۲۷

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی رابطه بین ارتباطات سیاسی و کمیته ی حسابرسی با کیفیت گزارشگری مالی می پردازد. این پژوهش از نظر ماهیت و روش توصیفی و از نظر هدف، یک پژوهش کاربردی بوده و از آنجایی که در پژوهش حاضر وضعیت موجود متغیرها با استفاده از جمع آوری اطلاعات، از طریق اطلاعات گذشته مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است، در ردیف مطالعات توصیفی و از نوع پس رویدادی گنجانده می شود. در مسیر انجام این پژوهش، چهار فرضیه تدوین و ۱۱۵ شرکت از طریق نمونه گیری به روش حذف سیستماتیک برای دوره زمانی ۷ ساله بین ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷ انتخاب شده و داده های مربوط به متغیرهای پژوهش بعد از گردآوری در نرم افزار اکسل با استفاده از نرم افزار آماری استاتا نسخه ۱۵ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج حاصل از آزمون فرضیات نشان داد بین ارتباطات سیاسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مثبت معناداری وجود دارد. همچنین بین کمیته ی حسابرسی (معیار: اندازه، استقلال، تخصص) و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مثبت معناداری وجود دارد.

واژگان کلیدی: ارتباطات سیاسی، کمیته ی حسابرسی، کیفیت گزارشگری مالی.

مقدمه

شرکت های با ارتباطات سیاسی می توانند تخصیص منابع را منحرف سازند (فاسیو و همکاران، ۲۰۰۶). به عنوان مثال، مدیران شرکت های دولتی چین که ارتباطات سیاسی قوی دارند، به احتمال زیاد عملکرد ضعیف تری نسبت به سایر شرکت ها دارند (هوانگ و همکاران، ۲۰۱۲). همچنین، اینگونه شرکت ها که کمک های مالی دولتی را دریافت می کنند عملکرد حسابداری ضعیف تری نسبت به سایر شرکت ها دارند (بوباگری و همکاران، ۲۰۰۸) و منابع مالی بدهی را با نرخ بالاتری دریافت می کنند (خواجا و میان، ۲۰۰۵).

علاوه بر آن، شرکت های دارای ارتباطات سیاسی سود حسابداری خود را درست گزارش نمی کنند تا مشکلی برای افراد داخلی شرکت مانند مدیران در اعمال کنترل بر سود و یا حمایت از منافع سیاسی، پیش نیاید (رامانان و رویچاودری، ۲۰۱۰). همچنین، شرکت های دارای ارتباطات سیاسی واکنش کمتری به فشار بازار خواهند داشت تا اطلاعات حسابداری با کیفیت تری را تهیه کنند زیرا دسترسی بهتری به منابع مالی خارجی مانند وام های بانکی دولتی و سوسپسیدهای دولت دارند (چانی و همکاران، ۲۰۱۱).

بیان مسئله

کمیته حسابرسی با ارتباطات سیاسی به جای داشتن نقش نظارتی برای ایجاد امنیت در شفافیت حسابداری شرکت ها، نقش لابیگری و یا حمایتی برای شرکت های با ارتباطات سیاسی دارد. کمیته حسابرسی مسئول نظارت بر گزارشگری مالی و فرایند افشای شرکت ها می باشد؛ و انتخاب سیاست ها و اصول حسابداری بوده و بر نوع استخدام، عملکرد شرکت و استقلال حسابرس خارجی، اخلاقیات و خطوط ارتباطات شرکت نظارت می کند (لارکر و تایان، ۲۰۱۱). همچنین، اعضای کمیته حسابرسی هزینه های شهرت و مشروعیت را در قبال شکست گزارشگری مالی شرکت متحمل می شوند (بکر و همکاران، ۱۹۹۸؛ سربینواسان، ۲۰۰۵). در نتیجه، کمیته حسابرسی نسبت به هیات مدیران، رابطه نزدیک تری با کیفیت اطلاعات حسابداری دارد. بنابراین، اگر اعضای کمیته حسابرسی دارای ارتباطات سیاسی باشند، می توان آن را کانال مهمی محسوب کرد که به واسطه آن ارتباطات سیاسی بر انتخاب گزارشگری شرکت تاثیر می گذارد.

ارتباطات سیاسی به عنوان داشتن سهامداران عمده و یا کارکنان خرد (مدیر اجرایی (CEO)، رئیس، مدیر و یا مدیر عامل) تعریف شده است که عضو پارلمان و دولت بوده و یا با رهبران و احزاب سیاسی ارتباط دارند (فاسیو و همکاران، ۲۰۰۶). اینگونه ارتباطات می توانند منابع ارزشمندی برای شرکت ها باشند (آدلینیو و دینک، ۲۰۱۴؛ بوباگری و همکاران، ۲۰۱۲). در مقابل، برخی از تحقیقات نیز نشان داده است که مدیرانی که ارتباطات سیاسی دارند، تخصیص منابع را به درستی انجام نمی دهند و برای تحقق اهداف مربوطه، منابع را از شرکت خارج می کنند که با اهداف سهامداران در تضاد است و بنابراین نسبت به سایر شرکت ها، عملکرد ضعیف تری دارند (هوانگ و همکاران، ۲۰۱۲). به همین ترتیب، شرکت های دارای ارتباطات سیاسی به احتمال زیاد سود حسابداری خود را به درستی گزارش نمی کنند تا از سختی کار مدیران در کنترل سود بکاهند و یا از مشوق های سیاسی خود، حمایت کنند (رامانان و رویچاودری، ۲۰۱۰). شرکت های با ارتباطات سیاسی نیز بعید است که به فشار بازاری اطلاعات با کیفیت حسابداری پاسخ دهند، زیرا ترجیحا به منابع مالی تامین بدهی دسترسی دارند (چانی و همکاران، ۲۰۱۱). همچنین، بسیاری از مطالعات انجام شده به محاسبه سود و هزینه ارتباطات سیاسی اهمیتی نداده اند.

کمیته حسابرسی به عنوان کمیته تخصصی هیات مدیران، نقش مهمی در بهبود کیفیت اطلاعات حسابداری بر عهده دارد. به ویژه، هیات مدیران نقش نظارتی و مشاوره ای در هدایت مدیران به سمت اتخاذ تصمیمات استراتژیک و عملیاتی، ارزیابی نقش مدیران در عملکرد شرکت و تامین پاداش مدیران، دارد. در مقابل، کمیته حسابرسی بر گزارشگری مالی و فرایند افشای و انتخاب سیاست های حسابداری و اصول آن و نیز استخدام، عملکرد و استقلال حسابرس خارجی، رعایت قوانین و اخلاقیات نظارت می کند (لارکر و تایان، ۲۰۱۱). مطالعات پیشین همسو با این انتظارات، به این نتیجه رسیده اند که استقلال کمیته حسابرسی رابطه منفی اقلام تعهدی غیرنرمال (کلاین، ۲۰۰۲) و تجدید ارائه صورت های مالی صورت های مالی (آبوت و

همکاران، ۲۰۰۴) دارد. کمیته حسابرسی با تخصص مالی نیز تاثیر مثبتی بر کیفیت گزارشگری مالی دارد (آبوت و همکاران، ۲۰۰۴؛ دالیوال و همکاران، ۲۰۱۰).

اما، کمیته حسابرسی لزوما همیشه به وظایف نظارتی خود عمل نمی کند. به عنوان مثال، کمیته حسابرسی دارای ارتباطات دوستی با مدیر عامل به وظایف نظارتی خود عمل نمی کند (بروینزیل و کاردینالز، ۲۰۱۴). به همین صورت، تخصص مالی کمیته حسابرسی نمی تواند بی نظمی های حسابداری را کاهش دهد مگر آنکه نسبت به مدیریت وضعیت بسیار بالاتری داشته باشد (بادولاتور و همکاران، ۲۰۱۴). اما، با توجه به آنکه انتظار می رود که کمیته حسابرسی نظارت شدیدی بر فرایند گزارشگری مالی شرکت داشته باشد و اعضای کمیته با ریسک شهرت روبرو شوند و هزینه شهرت را به دلیل شکست گزارشگری مالی شرکت متحمل شوند (بیکر و همکاران، ۱۹۹۸؛ سرینیواسان، ۲۰۰۵)، پس کمیته حسابرسی به طور کلی همواره تلاش می کند که با ملاحظه ریسک شهرت و خطر از دست دادن شهرت و اعتبار، به وظایف نظارتی خود عمل کند.

به طور کلی، ارتباطات سیاسی به عنوان داشتن سهامداران عمده و یا کارکنان خرد شامل مدیر عامل، رئیس و مدیر تعریف شده است که عضو پارلمان و دولت بوده و یا رابطه نزدیکی با احزاب سیاسی داشته باشند (فاسیو و همکاران، ۲۰۰۶). در برخی کشورها، ارتباطات سیاسی ارزش بسیار زیادی دارند، زیرا شرکت ها با استفاده از آن می توانند کمک ها و منابع مالی زیادی را دریافت کنند (داچین و سوسورا، ۲۰۱۲؛ آدلینو و دینک، ۲۰۱۴) و بدین ترتیب عملکرد عملیاتی خود را بهبود بخشند (فاسیو و پارسلو، ۲۰۰۹). گولدمن و همکاران (۲۰۰۹) نیز گزارش کرده اند که تعیین افرادی با ارتباطات سیاسی برای هیات مدیره تاثیر مثبتی بر ارزش شرکت دارد که به معنای آن است که ارتباطات سیاسی شرکت را قادر می سازد که قراردادهای بهتری را نسبت به سایر شرکت ها داشته و مشتریان بیشتری را جذب کند، که در نتیجه ارزش شرکت را بهبود می بخشد. همسو با این مباحث، برخی مطالعات نیز به این نتیجه رسیده اند که شرکت های دارای ارتباطات سیاسی دسترسی بیشتری به منابع تامین مالی بدهی دارند (کلاسیز و همکاران، ۲۰۰۸)، هزینه وام های بانکی برای آنها کمتر است (هاوستون و همکاران، ۲۰۱۴) و یا هزینه حقوق صاحبان سهام برای آنها کمتر است (بویاکری و همکاران، ۲۰۱۲).

محققان فرض را بر آن قرار می دهند که کمیته حسابرسی دارای ارتباطات سیاسی بر کیفیت سود تاثیر داشته باشد. با توجه به اینکه کمیته حسابرسی، یکی از مهمترین فاکتورهای تعیین کننده کیفیت اطلاعات حسابداری شرکت است و ارتباطات سیاسی لزوما برای هر شرکتی سودمند نیستند، پس وجود ارتباطات سیاسی در کمیته حسابرسی باید اهمیت زیادی داشته باشد. چون شرکت های دارای ارتباطات سیاسی نسبت به سایر شرکت ها، انگیزه کمتری برای ارائه اطلاعات با کیفیت بالای حسابداری به سرمایه گذاران خارجی خواهند داشت (چانی و همکاران، ۲۰۱۱)، پس می توان تاثیر منفی ارتباطات سیاسی کمیته حسابرسی بر کیفیت سود را انتظار داشت. اگر شرکت های دارای ارتباطات سیاسی عملکرد بهتری را به واسطه داشتن قراردادهای بهتر نسبت به سایر شرکت ها داشته باشند و مشتریان بیشتری را از طریق ارتباطات سیاسی جذب کنند (گولدمن و همکاران، ۲۰۰۹)، پس انگیزه های بیشتری نیز برای آسیب زنی به کیفیت سود خواهند داشت، تا کار را برای افرادی مانند مدیران عامل شرکت ها به منظور کسب مزیت از کنترل خصوصی آسانتر سازند.

با تکیه بر مطالب فوق پژوهش حاضر در صدد پاسخگویی به این سوال می باشد: بین ارتباطات سیاسی و کمیته ی حسابرسی با کیفیت گزارشگری مالی چه رابطه ی وجود دارد؟

پیشینه ی پژوهش

چو و سوگ (۲۰۱۷) به بررسی کمیته حسابرسی با ارتباطات سیاسی، کیفیت سود و تامین منابع مالی خارجی، مطالعه موردی: کره پرداختند. با استفاده از بررسی کمیته حسابرسی شرکت های فعال در شاخص قیمت سهام کامپوزیت کره، نتایج نشان داد که شرکت هایی که کمیته حسابرسی آنها دارای ارتباطات سیاسی بودند، کیفیت سود بهتری نسبت به شرکت های بدون ارتباط سیاسی داشتند. همچنین نتایج نشان داد که شرکت هایی که کمیته حسابرسی آنها دارای ارتباطات سیاسی بودند، دسترسی بهتری به تامین مالی حقوق صاحبان سهام داشتند، اما فقط زمانی که کیفیت سود آنها بالاتر بود که منابع مالی

بیشتری کسب کرده بودند به طور کلی، برعکس نگرانی های عموم در مورد تاثیر منفی ارتباطات سیاسی، نتایج تحقیق حاکی از آن است که کمیته حسابرسی دارنده ارتباطات سیاسی وظایف نظارتی خود را بهتر انجام می دهند.

وانگ و همکاران (۲۰۱۷) به بررسی رابطه بین توانایی مدیریت، ارتباطات سیاسی و احتمال تقلب در صورتهای مالی در کشور چین را بررسی کردند. آنها از شرکتهای ذکر شده در بازه زمانی ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۲ برای نمونه خود استفاده کردند. نتایج بدست آمده نشان داد افزایش توانایی مدیران منجر به تقلب در گزارشهای مالی کم می شود. ارتباطات سیاسی شرکتهای نیز می تواند تاثیر توانایی مدیران در احتمال تقلب در صورتهای مالی را محدود نماید. علاوه بر این نتایج نشان داد شرکتهای دارای توانایی بالای مدیران نسبت به دیگر مدیران نظارت زیادی از سوی نمایندگان دارند.

کیم و ژانگ (۲۰۱۶) به تحقیقی با عنوان ارتباطات سیاسی و سیاستهای مالیاتی جسورانه پرداختند. دوره زمانی تحقیق آنها سالهای بین ۱۹۹۹ تا ۲۰۰۹ بود. نتایج تحقیق آنها نشان داد که ارتباطات سیاسی اثر معنی داری بر سیاستهای جسورانه مالیاتی دارد و شرکتهای با ارتباط سیاسی بالاتر از سیاستهای مالیاتی جسورانه تری استفاده می نمایند و میزان اجتناب مالیاتی بالاتری دارند.

کارتا و همکاران (۲۰۱۲) در پژوهش خود نشان دادند که در شرکت های دارای روابط سیاسی، رابطه معنی داری مثبت میان تقاضای انجام حسابرسی با کیفیت بالا و استقلال کمیته حسابرسی ضعیف تر از شرکت های بدون روابط سیاسی می باشد.

سری نیدهی و دیگران (۲۰۱۲) پی بردند که شرکت هایی که دارای نفوذ و قدرت سیاسی می باشند تمایل کمتری نسبت به تفاضل برای انجام حسابرسی توسط موسسات بزرگ حسابرسی و با کیفیت دارند. همچنین این شرکت ها از شفافیت اطلاعاتی کمتری برخوردارند و تمایل دارند انجام حسابرسی صورت های مالی خود را به موسسات حسابرسی کوچک واگذار نمایند.

عشری (۱۳۹۶) رابطه تامین مالی بانکی با مدیریت هزینه و اثر کیفیت حسابرسی، تامین مالی بانکی یکی از روش های مهم کسب منبع است و با اثرگذاری بر انگیزه های مدیر می تواند رفتار هزینه را تغییر دهد. به علاوه، حسابرسی و کیفیت آن به عنوان یکی از سازوکارهای راهبری شرکتی با کنترل انگیزه های فرصت طلبانه مدیر از منافع بانک حفاظت می کند. در این پژوهش، رابطه تامین مالی بانکی با مدیریت هزینه و اثر کیفیت حسابرسی بر آن بررسی گردید. دریافت تسهیلات بلندمدت بانکی به عنوان شاخص سنجش تامین مالی بانکی و طبقه موسسات حسابرسی برای سنجش کیفیت حسابرسی به کار گرفته شد؛ مدیریت هزینه نیز با استفاده از رابطه بین لگاریتم نسبت هزینه های اداری، عمومی و فروش و لگاریتم نسبت درآمدهای عملیاتی اندازه گیری گردید. در این راستا، داده های ۱۲۷ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای دوره ۱۳۸۸ الی ۱۳۹۳ با در نظر گرفتن برخی ویژگی ها (۷۶۲ شرکت- سال) آزمون شد. برای تجزیه و تحلیل داده ها، تحلیل رگرسیون به روش حداقل مربعات تعمیم یافته با استفاده از داده های ترکیبی به کار گرفته شد. نتایج نشان داد هزینه در شرکت هایی که مبادرت به تامین مالی از نظام بانکی می کنند در مقایسه با دیگر شرکت ها دستکاری می شود و رفتار متقارن تری را تجربه می کند. به علاوه، کیفیت حسابرسی بر رفتار هزینه در این شرکت ها اثری ندارد.

ابراهیمی و همکاران (۱۳۹۵) رابطه بین تصمیمات تامین مالی با انواع مدیریت سود. در ادبیات حسابداری، تحقیقات پیرامون اهرم مالی و مدیریت سود انجام شده است. نتایج پژوهش ها نشان می دهد که در شرایط وجود اهرم مالی، شرکتهای تمایل دارند از طریق مدیریت سود به دستکاری سود بپردازند. هدف این پژوهش، بررسی ارتباط بین اهرم مالی با انواع مدیریت سود می باشد. در این پژوهش، تعداد ۱۰۷ شرکت مورد بررسی قرار گرفت و معیار های انواع مدیریت سود شامل مدیریت اقلام تعهدی جونز و کوتاری، مدیریت سود واقعی و سطح کلی مدیریت سود است. اهرم مالی بعنوان متغیر مستقل و انواع مدیریت سود بعنوان متغیر وابسته است. نتایج پژوهش با استفاده از الگوی رگرسیون چند متغیره و روش داده های تابلوبی؛ بیانگر رابطه منفی بین اهرم مالی و مدیریت اقلام تعهدی جونز و کوتاری و سطح کلی مدیریت سود است. همچنین بین اهرم مالی و مدیریت سود واقعی رابطه مثبتی وجود دارد.

رنجبر (۱۳۹۵) روابط سیاسی، مشوق های مدیریتی و انتخاب حسابرسان با کیفیت شواهد تجربی از شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. جامعه آماری این پژوهش، شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال های

۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ می باشد. نمونه مورد استفاده نیز از طریق روش حذف سیستماتیک از جامعه آماری انتخاب خواهد شد. نتایج بررسی ها نشان داد که (۱) روابط سیاسی شرکت بر انتخاب حسابرسان باکیفیت، اثر مثبت دارد؛ (۲) روابط سیاسی شرکت بر انتخاب حسابرسان متخصص در صنعت، اثر مثبت دارد؛ (۳) روابط سیاسی شرکت بر انتخاب حسابرسان با اندازه بزرگ، اثر مثبت دارد؛ (۴) روابط سیاسی شرکت، بر انتخاب حسابرسان با رتبه کیفیت بالا، اثر مثبت دارد؛ (۵) مشوق های مدیریتی بر ارتباط بین روابط سیاسی شرکت و انتخاب حسابرسان باکیفیت موثر نیست؛ (۶) مشوق های مدیریتی بر ارتباط بین روابط سیاسی شرکت و انتخاب حسابرسان متخصص در صنعت موثر نیست؛ (۷) مشوق های مدیریتی بر ارتباط بین روابط سیاسی شرکت و انتخاب حسابرسان با اندازه بزرگ موثر نیست؛ و (۸) مشوق های مدیریتی بر ارتباط بین روابط سیاسی شرکت و انتخاب حسابرسان با رتبه کیفیت بالا موثر نیست. در رابطه با نتایج به دست آمده لازم به توضیح است که مطالعات اخیر نشان داده اند شرکت های دارای روابط سیاسی، از مزایای اقتصادی متعددی بهره مند می شوند. علی رغم مزایای متعددی که برای روابط سیاسی مطرح شد، ممکن است که مسائل نمایندگی و راهبری، شرکت های دارای روابط سیاسی را دچار افت کنند و منجر به فعالیت های مخرب ارزش شوند واژه های کلیدی: روابط سیاسی کیفیت حسابرسی مشوق های مدیریتی

فرضیه های پژوهش

- فرضیه اول: بین ارتباطات سیاسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معناداری وجود دارد.
- فرضیه دوم: بین کمیته ی حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معناداری وجود دارد.
- فرضیه فرعی اول: بین اندازه کمیته ی حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معناداری وجود دارد.
- فرضیه فرعی دوم: بین استقلال کمیته ی حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معناداری وجود دارد.
- فرضیه فرعی سوم: بین تخصص کمیته ی حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معناداری وجود دارد.

روش شناسی پژوهش

تحلیلی و از نوع شبه تجربی است که به بررسی همبستگی بین متغیرها می پردازد به طوری که در آن از روش تحقیق همبستگی و تحلیل رگرسیون استفاده می شود و با استفاده از داده های مستخرج از صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به تحلیل رابطه همبستگی می پردازد. جامعه آماری این تحقیق، کلیه شرکت های تولیدی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره ی زمانی ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۷ (دوره هفت ساله) است. علت انتخاب شرکت ها از بازار سرمایه ایران (بورس اوراق بهادار تهران) آن است که امکان دسترسی آسان به داده ها و صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس نسبت به سایر شرکت های فعال در سطح کشور وجود دارد و همچنین با توجه به نظارت مستمر حسابرسان و بازرسان، این اطلاعات قابلیت اتکاء، اعتبار و شفافیت بالایی را در مقایسه با اطلاعات سایر شرکت ها دارا است. با توجه به محدود بودن جامعه آماری شرکت های تولیدی در بورس اوراق بهادار تهران و در نظر گرفتن شرایط اعمال شده، جامعه در دسترس به طور کامل به عنوان نمونه آماری به منظور رسیدن به بیشترین مشاهدات جهت تجزیه و تحلیل آماری، انتخاب می گردد.

۱. سال مالی آن ها به ۱۲/۲۹ هر سال ختم شود، تا بتوان داده ها را در کنار یکدیگر قرار داد و حسب نتایج آزمون های پیش فرض، آن ها را در قالب های تابلویی^۱ یا تلفیقی^۲ به کار برد.
۲. در طول دوره پژوهش، تغییر در دوره (سال) مالی نداشته باشند، تا نتایج عملکرد مالی آنان، با یکدیگر قابل مقایسه باشند.

1. Panel Data
2. Pool Data

۳. داده های مورد نیاز جهت متغیرهای پژوهش در طول دوره زمانی مورد بررسی موجود باشند، تا در حد امکان بتوان محاسبات را بدون نقص انجام داد.

۴. نماد معاملاتی آنها در بورس، بیش از سه ماه بسته نشده باشد، زیرا در این تحقیق از قیمت سهام شرکت ها استفاده می شود.

۵. جز شرکت های واسطه گری مالی نباشد.

۶. جز شرکت های بیمه ی نباشد.

۷. شرکت های زیانده نباشد.

در نتیجه اعمال شرایط و ملاحظات در نمونه گیری حذفی سیستماتیک ۱۱۵ شرکت از جامعه آماری جهت انجام آزمون ها انتخاب شدند.

مدل اول

$$FRQ_{it} = \beta_0 + \beta_1 PCON_{it} + \beta_2 Size_{it} + \beta_3 Loss_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 MTB_{it} + \beta_6 ROA_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل دوم

$$FRQ_{it} = \beta_0 + \beta_1 Audit\ Committee_{it} + \beta_2 Size_{it} + \beta_3 Loss_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 MTB_{it} + \beta_6 ROA_{it} + \varepsilon_{it}$$

• متغیر وابسته

کیفیت گزارشگری مالی (FRQ)

ارایه اطلاعات با کیفیت از اهمیت فراوان برخوردار است چراکه اطلاعات با کیفیت اثر مساعدی بر تصمیمات مربوط به تامین مالی، انجام سرمایه گذاری، اعطای تسهیلات، سایر تصمیمات مرتبط با تخصیص منابع و در مجموع کارایی بازار و اقتصاد خواهد داشت (هیئت تدوین استانداردهای بین المللی حسابداری، ۲۰۰۸). این امر، در کنار عواملی مانند معرفی مدل های ارقام تعهدی غیرعادی، تدوین استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی و توسعه پایگاه های داده، سبب جلب پژوهش های فراوانی به حوزه کیفیت گزارشگری مالی (کیفیت) شده است (دی فاند، ۲۰۱۰).

مدل کیفیت ارقام تعهدی دیچو و دیچو^۳ (۲۰۰۲) است.

$$\frac{TCA_{j,t}}{Assets_{j,t}} = \varphi_{0,j} + \varphi_{1,j} \frac{CFO_{j,t-1}}{Assets_{j,t}} + \varphi_{2,j} \frac{CFO_{j,t}}{Assets_{j,t}} + \varphi_{3,j} \frac{CFO_{j,t+1}}{Assets_{j,t}} + \varepsilon_{j,t}$$

که در آن:

TCA_{j,t}: کل ارقام تعهدی جاری در سال t که از رابطه زیر بدست می آید:

ارقام تعهدی جاری = تغییر در حساب دریافتی + تغییر در موجودی ها - تغییر در حساب پرداختی - تغییر در مالیات پرداختی + تغییر در سایر دارایی ها.

Assets_{j,t}: میانگین کل دارایی های شرکت در سال t و t-1.

CFO_{j,t}: جریان نقد ناشی از عملیات در سال t که از طریق کسر کردن کل ارقام تعهدی از سود خالص قبل از ارقام غیرمترقبه بدست می آید؛

ε_{j,t}: واریانس سه ساله اجزای اخلال برای هر شرکت به عنوان کیفیت ارقام تعهدی در نظر گرفته می شود.

• متغیر مستقل

ارتباطات سیاسی (PCON): ارتباطات سیاسی یک متغیر مجازی با ارزش صفر و یک است، به این صورت که: به شرکت های که دارای ارتباطات سیاسی باشد عدد یک و به مابقی شرکت ها صفر اختصاص داده می شود.

³ Dechow and Dichev (2002)

در این پژوهش برای اندازه گیری ارتباطات سیاسی به پیروی از مطالعات انجام شده توسط فان و همکاران (۲۰۰۸)، فان و وانگ (۲۰۰۶) و لین و همکاران (۲۰۱۵) از دو معیار بدهی بلندمدت و نیز وجود اعضای هیات مدیره وابسته به دولت به شرح زیر استفاده می شود:

- نسبت بدهی های بلند مدت به کل بدهی ها در هر سال برای هر شرکت محاسبه شده است.
- نسبت اعضای هیات مدیره وابسته به دولت به کل اعضای هیات مدیره در هر سال برای شرکت محاسبه شده است.
- شرکت های که نسبت بدهی ها بلند مدت به کل بدهی های آنها و نیز نسبت اعضای هیات مدیره وابسته به دولت به کل اعضای هیات مدیره آنها بیشتر از میانه سایر شرکت ها باشد به عنوان شرکت های دارای ارتباطات سیاسی و به آنها عدد یک اختصاص داده می شود و به مابقی شرکت ها عدد صفر.

کمیته ی حسابرسی (Audit Committee):

شاخص های کمیته ی حسابرسی به صورت ۳ معیار زیر می باشد: (استقلال کمیته حسابرس، تخصص مالی کمیته حسابرس، اندازه کمیته ی حسابرس)

ACSIZE: متغیر مجازی؛ اگر تعداد اعضای کمیته حسابرسی حداقل سه نفر باشد برابر با یک و در غیراینصورت برابر با صفر خواهد بود.

ACINDEP: متغیر مجازی؛ اگر کل اعضای کمیته حسابرسی مستقل باشند برابر با یک و در غیراینصورت برابر با صفر خواهد بود.

ACFINEXP: بیانگر نسبت اعضای کمیته حسابرسی که تخصص مالی (فارغ التحصیل رشته های حسابداری و مالی) دارند به کل اعضا.

- متغیرهای کنترلی

اندازه شرکت (Size): لگاریتم طبیعی ارزش دفتری کل دارایی ها شرکت I در سال t (هو و همکاران، ۲۰۱۶). از این متغیر جهت کنترل اندازه شرکت ها استفاده می شود.

زیاندهی (Loss): اگر شرکت در پایان سال مالی زیان گزارش کرده باشد عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر اختیار می کند.

اهرم مالی (LEV): نسبت ارزش دفتری بدهی های بلندمدت به ارزش دفتری کل دارایی های شرکت I در سال t (احمد و همکاران، ۲۰۰۲) از این متغیر جهت کنترل پوشش بدهی شرکت ها استفاده می شود.

فرصت رشد (MTB): عبارت است نسبت ارزش بازار حقوق صاحبان سهام (حاصل ضرب قیمت بازار هر سهم در پایان هر سال در تعداد سهام) به ارزش دفتری آن در شرکت I در سال t . (احمد و دلمان، ۲۰۰۷). از این متغیر جهت کنترل فرصت های رشد در بازار استفاده می شود.

بازده دارایی ها (ROA): عبارت است از نسبت سود عملیاتی (سود خالص قبل از بهره و مالیات) به کل دارایی ها (هو و همکاران، ۲۰۱۶).

یافته های پژوهش

یافته های توصیفی

به منظور بررسی مشخصات عمومی متغیرها و تجزیه و تحلیل دقیق آن ها، آشنایی با آمار توصیفی مربوط به متغیرها لازم است. نگاره (۱)، آمار توصیفی داده های مربوط به متغیرهای مورد استفاده در تحقیق را نشان می دهد. آمار توصیفی مربوط به ۱۱۵ شرکت نمونه طی دوره زمانی ۷ ساله (۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷) می باشد.

جدول ۱، آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

بیشترین	کمترین	کشیدگی	چولگی	واریانس	انحراف معیار	میانگین	
۰,۴۶۲	۰,۰۰۵	۱۲,۴۱۶	۲,۲۰۸	۰,۰۰۳	۰,۰۵۵	۰,۰۸۱	کیفیت گزارشگری مالی
۱	۰,۰۰۰	۱,۳۷۹	-۰,۳۳۶	۰,۱۸۳	۰,۴۲۸	۰,۵۸۸	تخصیص مالی کمیته حسابرسی
۱۹,۱۴۹	۱۰,۸۱۶	۴,۴۹۱	۰,۹۹۳	۲,۰۱۲	۱,۴۱۸	۱۴,۱۴۳	اندازه شرکت
۰,۹۳۷	۰,۰۹۶	۲,۶۰۰	-۰,۴۴۶	۰,۰۳۲	۰,۱۷۹	۰,۵۷۷	اهرم مالی
۱۹,۸۳۷	۰,۳۸۱	۱۰,۹۶۰	۲,۱۹۸	۵,۰۹۱	۲,۲۵۶	۳,۱۰۱	فرصت رشد
۰,۶۸۱	-۰,۷۸۹	۹,۰۴۴	-۰,۲۲۹	۰,۰۱۸	۰,۱۳۵	۰,۱۹۱	بازده دارایی
آمار توصیفی متغیرهای کیفی							
درصد فراوانی		فراوانی		ارتباطات سیاسی			
۹۳,۱۷		۷۵۰		۰			
۶,۸۳		۵۵		۱			
درصد فراوانی		فراوانی		اندازه کمیته حسابرسی			
۰,۹۹		۸		۰			
۹۹,۰۱		۷۹۷		۱			
درصد فراوانی		فراوانی		استقلال کمیته حسابرسی			
۸۰,۶۲		۶۴۹		۰			
۱۹,۳۸		۱۵۶		۱			
درصد فراوانی		فراوانی		شاخص زیاندهی			
۹۰,۵۶		۷۲۹		۰			
۹,۴۴		۷۶		۱			

اصلی ترین شاخص مرکزی، میانگین است که نشان دهنده نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است و شاخص خوبی برای نشان دادن مرکزیت داده هاست. برای مثال مقدار میانگین برای اهرم مالی برابر با (۰/۵۷۷) می باشد که نشان می دهد بیشتر داده ها حول این نقطه تمرکز یافته اند. به طور کلی پارامترهای پراکندگی، معیاری برای تعیین میزان پراکندگی از یکدیگر یا میزان پراکندگی آن ها نسبت به میانگین است. از مهم ترین پارامترهای پراکندگی، انحراف معیار است. مقدار این پارامتر در آمار توصیفی کلی، برای فرصت رشد برابر با ۲,۲۵۶ و برای کیفیت گزارشگری مالی برابر است با ۰,۰۵۵ می باشد که نشان می دهد این دو متغیر به ترتیب دارای بیشترین و کمترین انحراف معیار هستند.

آزمون مانایی متغیرها

یکی از نکاتی که بایستی همیشه قبل از برازش مدل ها در نظر داشت بررسی مانایی متغیرهای تحقیق می باشد. نامانایی متغیرها یا به عبارتی تصادفی بودن سری زمانی متغیرها منجر به کاذب شدن مدل رگرسیونی برآورد شده می گردد. اگر متغیرهای سری زمانی مورد استفاده در برآورد ضرایب مدل ناپایا باشند، در حالیکه هیچ رابطه مفهومی بین متغیرهای مدل وجود نداشته باشد، موجب می شود تا استنباط های نادرستی در مورد میزان ارتباط بین متغیرها انجام گیرد. به منظور آزمون پایایی متغیرهای تحقیق از آزمون ایم شین و پسران، آزمون لین چاو، آزمون دیکی فولر تعمیم یافته آن آزمون فیلیپس پرون بر روی داده های استاندارد شده استفاده می شود.

جدول ۲، آزمون مانایی (هاریس) برای متغیرهای پژوهش

نام متغیر	آماره	معناداری	نتیجه
کیفیت گزارشگری مالی	-۵,۶۱۹	۰,۰۰۰	مانا است
ارتباطات سیاسی	-۱۳,۱۳۱	۰,۰۰۰	مانا است
اندازه کمیته حسابرسی	-۹,۴۶۵	۰,۰۰۰	مانا است
استقلال کمیته حسابرسی	-۳,۶۶۰	۰,۰۰۰	مانا است
تخصص مالی کمیته حسابرسی	-۱,۱۷۷	۰,۱۱۹	مانا نیست
اندازه شرکت	-۳,۳۷۰	۰,۰۰۰	مانا است
شاخص زیاندهی	-۱۲,۰۱۰	۰,۰۰۰	مانا است
اهرم مالی	-۷,۵۵۹	۰,۰۰۰	مانا است
فرصت رشد	-۱۵,۰۳۰	۰,۰۰۰	مانا است
بازده دارایی	-۶,۹۲۴	۰,۰۰۰	مانا است
آزمون هم جمعی			
نام متغیر	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
فرضیه اصلی	-۸,۴۵۵	۰,۰۰۰	جملات خطا مانا هستند
فرضیه فرعی اول	-۸,۱۰۷	۰,۰۰۰	جملات خطا مانا هستند
فرضیه فرعی دوم	-۸,۲۶۴	۰,۰۰۰	جملات خطا مانا هستند
فرضیه فرعی سوم	-۷,۸۱۸	۰,۰۰۰	جملات خطا مانا هستند

با توجه به جدول شماره ۲ مشاهده می شود سطح معناداری همه متغیرها (بجز متغیر تخصص مالی کمیته حسابرسی) کمتر از ۵ درصد بوده و بیانگر مانا بودن متغیرهاست. آزمون هم جمعی نشان می دهد همه مدل ها به صورت هم جمعی مانا است و نیازی به مانا بودن یکایک متغیرها نیست.

آزمون تشخیص توزیع نرمال

پس از انجام هر نوع اندازه گیری همواره تعدادی داده (عدد) در اختیار داریم که می خواهیم ارتباط بین آنها را کشف کنیم یا آنها را دسته بندی نماییم تا بتوانیم آنها را تجزیه و تحلیل کنیم. برای انجام این کار ابتدا می بایست نحوه توزیع داده ها را بدانیم. به عبارت ساده تر توزیع داده ها به ما می گوید که پراکندگی و گستردگی داده هایی که جمع آوری کرده ایم چگونه است. به منظور بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش از آزمون شاپیرو ویلک استفاده شده است. در این آزمون هرگاه سطح معنی داری کمتر از ۵٪ باشد نشان دهنده ی توزیع نرمال نمی باشد:

جدول شماره ۳، نتایج آزمون توزیع نرمال

نام متغیر	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
کیفیت گزارشگری مالی	۱۰,۸۱۱	۰,۰۰۰	توزیع نرمال ندارد
ارتباطات سیاسی	۶,۹۹۰	۰,۰۰۰	توزیع نرمال ندارد
اندازه کمیته حسابرسی	۱۱,۸۴۶	۰,۰۰۰	توزیع نرمال ندارد
استقلال کمیته حسابرسی	۳,۶۲۲	۰,۰۰۰	توزیع نرمال ندارد
تخصص مالی کمیته حسابرسی	۴,۷۹۶	۰,۰۰۰	توزیع نرمال ندارد

اندازه شرکت	۸,۴۶۴	۰,۰۰۰	توزیع نرمال ندارد
شاخص زیاندهی	۶,۰۹۲	۰,۰۰۰	توزیع نرمال ندارد
اهرم مالی	۶,۰۵۳	۰,۰۰۰	توزیع نرمال ندارد
فرصت رشد	۱۱,۱۶۶	۰,۰۰۰	توزیع نرمال ندارد
بازده دارایی	۸,۹۱۷	۰,۰۰۰	توزیع نرمال ندارد
نرمال بودن مقادیر خطا			
نام متغیر	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
فرضیه اصلی	۶,۱۶۳	۰,۶۴۲	توزیع نرمال دارد
فرضیه فرعی اول	۶,۴۷۲	۰,۷۱۴	توزیع نرمال دارد
فرضیه فرعی دوم	۶,۶۳۳	۰,۳۵۳	توزیع نرمال دارد
فرضیه فرعی سوم	۶,۱۰۰	۰,۷۴۹	توزیع نرمال دارد

نرمال بودن متغیرها: طبق نتایج آزمون مشاهده می شود که سطح معناداری همه متغیرها کمتر از ۵ درصد می باشد لذا از توزیع نرمال برخوردار نیستند. به لحاظ اینکه خطاهای باقی مانده مدل از توزیع نرمال برخوردار هستند از این رو نیازی به نرمال سازی متغیرها نیست.

همبستگی

ضریب همبستگی یکی از معیارهای مورد استفاده در تعیین همبستگی دو متغیر می باشد. ضریب همبستگی، شدت رابطه و نیز نوع رابطه (مستقیم یا معکوس) را نشان می دهد. مفهوم معنی داری در همبستگی این است که آیا همبستگی بدست آمده بین دو متغیر را می توان شانس و تصادفی دانست یا واقعا نشان می دهد بین دو متغیر همبستگی وجود دارد. این موضوع که عدد به دست آمده معنی دار است یا نه از خود عدد به دست آمده با اهمیت تر است (مومنی و فعال قیومی، ۱۳۸۷). در صورتی که داده های پژوهش از توزیع نرمال برخوردار نباشند از همبستگی اسپرمن و در صورتی که داده های پژوهش از توزیع نرمال برخوردار باشند از همبستگی پیرسون استفاده می گردد.

جدول ۴، ضریب همبستگی

متغیر	نماد	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9	X10
کیفیت گزارشگری مالی	X1	-									
ارتباطات سیاسی	X2	۰.۱۹	-								
اندازه کمیته حسابرسی	X3	۰.۱۰	۰.۲۰	-							
استقلال کمیته حسابرسی	X4	۰.۰۰	۰.۳۰	۰.۰۴	-						
تخصص مالی کمیته حسابرسی	X5	۰.۵۰	۰.۲۰	۰.۱۰	۰.۳۰	-					
اندازه شرکت	X6	۰.۱۱	۰.۰۹	۰.۰۹	۰.۰۵	۰.۰۴	-				

			۱	۶۱,۰۰۰	۷۱,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	X7	شاخص زیاندهی
		۱	۵۱,۰۰۰	۶۱,۰۰۰	۷۱,۰۰۰	۸۰,۰۰۰	۳۵,۰۰۰	۲۷,۰۰۰	۶۴,۰۰۰	X8	اهرم مالی
	۱	۷۶,۰۰۰	۹۰,۰۰۰	۱۴۱,۰۰۰	۰,۰۰۰	۶۳,۰۰۰	۳۵,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	۱۷,۰۰۰	X9	فرصت رشد
۱	۶,۰۰۰	۲۶,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۵۱,۰۰۰	۷۱,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۹۱,۰۰۰	۳۴,۰۰۰	X10	بازده دارایی

معمولاً از جدول ضریب همبستگی برای کشف هم خطی ساده استفاده می شود. مشاهده می شود که هیچ یک از ضرایب بین متغیرهای مستقل بیش از ۸۰ درصد نیست و این مورد بیانگر عدم وجود همبستگی شدید بین متغیرهای مستقل است و هم خطی ساده وجود ندارد و برای بررسی هم خطی چندگانه از آزمون تورم واریانس استفاده شده که نتایج نشان داد هم خطی چندگانه نیز بین متغیرهای مستقل وجود ندارد.

آزمون F لیمر (چاو) و آزمون هاسمن

گاهی اوقات داده هایی که ما با آن ها روبرو هستیم هم دربرگیرنده داده های سری زمانی و هم مقطعی می باشد. به چنین مجموعه ای از داده ها عموماً پانلی از داده ها یا پانل دیتا شناخته شده است. در برآورد مدل پانل دیتا با دو حالت کلی روبرو هستیم. حالت اول این است که عرض از مبدأ برای کلیه مقاطع یکسان است که در این صورت با مدل پول دیتا (pool data) مواجه هستیم. حالت دوم عرض از مبدأ برای تمام مقاطع متفاوت است که به این حالت پانل دیتا (panel data) گفته می شود. برای شناسایی دو حالت فوق از آزمونی به نام اف-لیمر استفاده می شود. بنابراین آزمون اف-لیمر برای انتخاب بین روشهای رگرسیون پول دیتا (تلفیقی) و رگرسیون با اثرات ثابت استفاده می شود. در صورتی که میزان معناداری آماره ی چاو (prob) کمتر از سطح ۰,۰۵ باشد، داده های تابلویی (پانل دیتا) انتخاب می شود. در این حالت برای تشخیص اثرات ثابت یا تصادفی باید آزمون هاسمن نیز انجام شود.

جدول ۵، نتایج آزمون اف لیمر (چاو)

نام مدل	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
فرضیه اصلی	۴,۶۸	۰,۰۰۰	داده های تابلویی (پانل دیتا)
فرضیه فرعی اول	۴,۷۱	۰,۰۰۰	داده های تابلویی (پانل دیتا)
فرضیه فرعی دوم	۴,۶۷	۰,۰۰۰	داده های تابلویی (پانل دیتا)
فرضیه فرعی سوم	۴,۶۷	۰,۰۰۰	داده های تابلویی (پانل دیتا)

با توجه به جدول ۵، چون سطح معناداری آزمون اف لیمر در هر چهار مدل کمتر از ۵ درصد است، از این رو رویکرد داده های تابلویی (پانل دیتا) در مقابل رویکرد داده های تلفیقی (پول) مورد پذیرش قرار می گیرند.

جدول ۶، نتایج آزمون هاسمن

نام مدل	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
فرضیه اصلی	۳,۲۰	۰,۷۸۲	اثرات تصادفی
فرضیه فرعی اول	۳	۰,۸۰۹	اثرات تصادفی
فرضیه فرعی دوم	۱,۷۲	۰,۹۴۳	اثرات تصادفی

اثرات تصادفی	۰,۹۵۳	۱,۵۹	فرضیه فرعی سوم
--------------	-------	------	----------------

با توجه به جدول ۶، چون سطح معناداری در هر چهار مدل بیشتر از ۵ درصد است، از این رو رویکرد اثرات تصادفی در مقابل اثرات ثابت عرض از مبدا مورد پذیرش قرار می گیرند.

همسانی واریانس در مقادیر خطا

یکی از مفروضات مدل رگرسیونی خطی کلاسیک وجود همسانی واریانس جملات اخلاص می باشد. اما به طور متعارف در داده های سری زمانی و داده ها مقطعی ممکن است واریانس جملات اخلاص ثابت نموده و از مقادیر وقفه دار جملات اخلاص تبعیت نماید. در این صورت مشکل ناهمسانی واریانس بین جملات اخلاص بروز می کند و تخمین زننده های رگرسیون علی رغم بدون تورش بودن دارای کارایی نخواهد بود.

جدول ۷، نتایج آزمون ناهمسانی واریانس

مدل های پژوهش	آماره آزمون	معنی داری	نتیجه
فرضیه اصلی	۵۸,۳۲۲	۰,۰۰۰	وجود ناهمسانی واریانس
فرضیه فرعی اول	۵۷,۰۸۶	۰,۰۰۰	وجود ناهمسانی واریانس
فرضیه فرعی دوم	۶۱,۲۵۲	۰,۰۰۰	وجود ناهمسانی واریانس
فرضیه فرعی سوم	۵۰,۵۷۸	۰,۰۰۰	وجود ناهمسانی واریانس

نتایج حاصل در جدول ۷ نشان می دهد که سطح معنی داری در هر چهار مدل کمتر از ۵ درصد می باشد و بیانگر وجود ناهمسانی واریانس در جملات اخلاص می باشد. لازم به توضیح است که این مشکل در تخمین نهایی مدل ها رفع گردیده (با روش وزن دهی به داده ها از طریق دستور gls) است.

فرضیه اصلی اول

بین ارتباطات سیاسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۱۳، تخمین نهایی مدل رگرسیونی اصلی

متغیرها	ضرایب	انحراف استاندارد	آماره Z	سطح معناداری
ارتباطات سیاسی	۰,۰۶۱	۰,۰۲۸	۲,۱۶	۰,۰۳۰
اندازه شرکت	۰,۰۱۴	۰,۰۰۴	۳,۳۹	۰,۰۰۱
شاخص زیاندهی	-۰,۰۰۸	۰,۰۰۱	-۰,۵۴	۰,۵۹۲
اهرم مالی	-۰,۰۲۳	۰,۰۰۷	-۳,۳۷	۰,۰۰۱
فرصت رشد	-۰,۰۰۶	۰,۰۰۱	-۳,۸۹	۰,۰۰۰
بازده دارایی	-۰,۰۱۵	۰,۰۴۶	-۰,۳۳	۰,۷۴۳
عرض از مبدا	۰,۲۳۶	۰,۰۳۵	۶,۶۰	۰,۰۰۰
سایر آماره های اطلاعاتی				
ضریب تعیین تعدیل شده	۰,۸۱۳			
آماره والد	۱۵,۷۳			
سطح معناداری آماره والد	۰,۰۰۷			

طبق نتایج جدول ۱۳، مشاهده می شود که متغیر ارتباطات سیاسی دارای ضریب مثبت و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد است از این رو می توان گفت که بین ارتباطات سیاسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مستقیم و معنادار دارد و فرضیه اصلی اول در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد پذیرش قرار می گیرد. ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۸۱ درصد می باشد که نشان می دهد متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل توانسته اند ۸۱ درصد از تغییرات متغیروابسته را توضیح دهند. آماره والد برابر با ۱۵,۷۳ و سطح معناداری آن کمتر از ۵ درصد می باشد از این رو می توان گفت که مدل برازش شده از اعتبار کافی برخوردار است.

فرضیه فرعی اول

بین اندازه کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۱۴، تخمین نهایی مدل رگرسیونی فرعی اول

متغیرها	ضرایب	انحراف استاندارد	آماره Z	سطح معناداری
اندازه کمیته حسابرسی	۰,۰۳۰	۰,۰۱۱	۲,۵۸	۰,۰۱۰
اندازه شرکت	۰,۰۱۲	۰,۰۰۴	۳,۱۹	۰,۰۰۱
شاخص زیاندهی	-۰,۰۰۴	۰,۰۰۱	-۰,۲۸	۰,۷۷۶
اهرم مالی	-۰,۰۳۰	۰,۰۰۷	-۴,۰۱	۰,۰۰۰
فرصت رشد	-۰,۰۰۸	۰,۰۰۱	-۴,۶۲	۰,۰۰۰
بازده دارایی	-۰,۰۵۶	۰,۰۴۶	-۱,۲۲	۰,۲۲۴
عرض از مبدا	۰,۲۷۵	۰,۰۳۷	۷,۳۴	۰,۰۰۰
سایر آماره های اطلاعاتی				
ضریب تعیین تعدیل شده	۰,۸۴۵			
آماره والد	۲۲,۲۱			
سطح معناداری آماره والد	۰,۰۰۰			

طبق نتایج جدول ۱۴، مشاهده می شود که متغیر اندازه کمیته حسابرسی دارای ضریب مثبت و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد است از این رو می توان گفت که بین اندازه کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مستقیم و معنادار دارد و فرضیه فرعی اول در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد پذیرش قرار می گیرد. ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۸۴ درصد می باشد که نشان می دهد متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل توانسته اند ۸۴ درصد از تغییرات متغیروابسته را توضیح دهند. آماره والد برابر با ۲۲,۲۱ و سطح معناداری آن کمتر از ۵ درصد می باشد از این رو می توان گفت که مدل برازش شده از اعتبار کافی برخوردار است.

فرضیه فرعی دوم

بین استقلال کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۱۵، تخمین نهایی مدل رگرسیونی فرعی دوم

متغیرها	ضرایب	انحراف استاندارد	آماره Z	سطح معناداری
استقلال کمیته حسابرسی	۰,۰۹۱	۰,۰۱۶	۵,۶۲	۰,۰۰۰
اندازه شرکت	۰,۰۱۱	۰,۰۰۴	۲,۷۴	۰,۰۰۶
شاخص زیاندهی	-۰,۰۰۱	۰,۰۰۱	-۰,۶۵	۰,۵۱۸
اهرم مالی	-۰,۰۲۱	۰,۰۰۷	-۲,۹۱	۰,۰۰۴

فرصت رشد	-۰,۰۰۷	۰,۰۰۱	-۳,۹۵	۰,۰۰۰
بازده دارایی	-۰,۰۷۰	۰,۰۴۶	-۱,۵۲	۰,۱۲۸
عرض از مبدا	۰,۲۳۰	۰,۰۳۷	۶,۱۳	۰,۰۰۰
سایر آماره های اطلاعاتی				
ضریب تعیین تعدیل شده	۰,۸۴۱			
آماره والد	۱۹,۶۱			
سطح معناداری آماره والد	۰,۰۰۰			

طبق نتایج جدول ۱۵، مشاهده می شود که متغیر استقلال کمیته حسابرسی دارای ضریب مثبت و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد است از این رو می توان گفت که بین استقلال کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مستقیم و معنادار دارد و فرضیه فرعی دوم در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد پذیرش قرار می گیرد. ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۸۴ درصد می باشد که نشان می دهد متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل توانسته اند ۸۴ درصد از تغییرات متغیروابسته را توضیح دهند. آماره والد برابر با ۱۹,۶۱ و سطح معناداری آن کمتر از ۵ درصد می باشد از این رو می توان گفت که مدل برازش شده از اعتبار کافی برخوردار است.

فرضیه فرعی سوم

بین تخصص مالی کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۱۶، تخمین نهایی مدل رگرسیونی فرعی سوم

متغیرها	ضرایب	انحراف استاندارد	آماره Z	سطح معناداری
تخصص مالی کمیته حسابرسی	۰,۰۱۱	۰,۰۰۴	۲,۵۵	۰,۰۱۱
اندازه شرکت	۰,۰۱۲	۰,۰۰۴	۲,۹۸	۰,۰۰۳
شاخص زیاندهی	-۰,۰۰۷	۰,۰۰۱	-۰,۴۵	۰,۶۵۵
اهرم مالی	-۰,۰۲۶	۰,۰۰۷	-۳,۴۸	۰,۰۰۱
فرصت رشد	-۰,۰۰۷	۰,۰۰۱	-۴,۳۰	۰,۰۰۰
بازده دارایی	-۰,۰۴۳	۰,۰۴۵	-۰,۹۴	۰,۳۴۵
عرض از مبدا	۰,۲۶۶	۰,۰۳۷	۷,۰۹	۰,۰۰۰
سایر آماره های اطلاعاتی				
ضریب تعیین تعدیل شده	۰,۸۴۲			
آماره والد	۱۹,۷۱			
سطح معناداری آماره والد	۰,۰۰۱			

طبق نتایج جدول ۱۶، مشاهده می شود که متغیر تخصص مالی کمیته حسابرسی دارای ضریب مثبت و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد است از این رو می توان گفت که بین تخصص مالی کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مستقیم و معنادار دارد و فرضیه فرعی سوم در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد پذیرش قرار می گیرد. ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۸۴ درصد می باشد که نشان می دهد متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل توانسته اند ۸۴ درصد از تغییرات متغیروابسته را توضیح دهند. آماره والد برابر با ۱۹,۷۱ و سطح معناداری آن کمتر از ۵ درصد می باشد از این رو می توان گفت که مدل برازش شده از اعتبار کافی برخوردار است.

نتیجه گیری و پیشنهادات

بین ارتباطات سیاسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مثبت معناداری وجود دارد. همچنین بین کمیته ی حسابرسی (معیار: اندازه، استقلال، تخصص) و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مثبت معناداری وجود دارد. نتایج مطابق با پژوهش چو و سوگ (۲۰۱۷) می باشد که به بررسی کمیته حسابرسی با ارتباطات سیاسی، کیفیت سود و تامین منابع مالی خارجی، مطالعه موردی: کره پرداختند. با استفاده از بررسی کمیته حسابرسی شرکت های فعال در شاخص قیمت سهام کامپوزیت کره، نتایج نشان داد که شرکت هایی که کمیته حسابرسی آنها دارای ارتباطات سیاسی بودند، کیفیت سود بهتری نسبت به شرکت های بدون ارتباط سیاسی داشتند. همچنین نتایج نشان داد که شرکت هایی که کمیته حسابرسی آنها دارای ارتباطات سیاسی بودند، دسترسی بهتری به تامین مالی حقوق صاحبان سهام داشتند، اما فقط زمانی که کیفیت سود آنها بالاتر بود که منابع مالی بیشتری کسب کرده بودند به طور کلی، برعکس نگرانی های عموم در مورد تاثیر منفی ارتباطات سیاسی، نتایج تحقیق حاکی از آن است که کمیته حسابرسی دارنده ارتباطات سیاسی وظایف نظارتی خود را بهتر انجام می دهند.

در راستای نتایج حاصل شده پیشنهاداتی به شرح زیر ارائه می شود:

- به سازمان حسابرسی پیشنهاد می شود از معیارهای کمیته حسابرسی معیاری که دارای بیشترین تاثیرگذار بر گزارشگری مالی می باشد را جهت بهره مندی سرمایه گذاران در دوره های مالی مختلف افشا کند.
- به سازمان بورس اوراق بهادار پیشنهاد می شود در ساله در قالب گزارشی شرکت های دارای ارتباط سیاسی را افشا کنند تا مورد بهره مندی سرمایه گذاران قرار گیرد.
- به سرمایه گذاران پیشنهاد می شود در بررسی شرکت ها به سیاسی بودن شرکت مورد بررسی توجه داشته باشند زیرا چنین شرکت ها دارای کیفیت گزارشگری بالا می باشد.
- به سازمان حسابرسی پیشنهاد می شود جهت حفظ حقوق سهامداران نسبت به حسابرسی گزارشهای مالی حساسیت نشان داده و در صورت تخلف در صورت های مالی افشا کنند.
- به سهامداران پیشنهاد می شود در بررسی شرکت ها به کیفیت گزارشگری مالی و عدم تجدید ارائه صورت های مالی توجه داشته باشند.
- به مدیران شرکت ها پیشنهاد می شود به کیفیت گزارشگری مالی اهمیت و جهت افزایش هرچه شفافتر و با کیفیت تر آن اقداماتی فراهم کنند زیرا این امر موجب افزایش تمایل سرمایه گذاران جهت بررسی شرکت ها می شود.

منابع و مراجع

- [۱] اثنی عشری، حمیده (۱۳۹۶) رابطه تامین مالی بانکی با مدیریت هزینه و اثر کیفیت حسابرسی. پژوهش های حسابداری مالی. مقاله ۲، دوره ۹، شماره ۱ - شماره پیاپی ۳۱، بهار، صفحه ۲۱-۴۰.
- [۲] گلستانی، رضا؛ مهدی مردانی و ارزو فلسفی، (۱۳۹۴) بررسی تاثیر ارتباطات سیاسی هیات مدیره بر رابطه بین کمیته حسابرسی و حق الزحمه حسابرسی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در مدیریت، اقتصاد و علوم انسانی، دبی، موسسه سرآمد همایش کارین.
- [۳] رنجبر مناسب استانه، علی (۱۳۹۵) روابط سیاسی، مشوق های مدیریتی و انتخاب حسابرسان با کیفیت شواهد تجربی از شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پایان نامه. غیر دولتی - دانشگاه آزاد اسلامی - دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شرق - قیام دشت - دانشکده ادبیات و علوم انسانی. کارشناسی ارشد.
- [4] Abbott, L. J., S. Parker, and G. F. Peters, 2004, Audit committee characteristics and restatements, *Auditing: A Journal of Practice and Theory* 23, pp. 69-87.
- [5] Adelino, M., and I. S. Dinc, 2014, Corporate distress and lobbying: Evidence from the stimulus act, *Journal of Financial Economics* 114, pp. 256-272.
- [6] Badolato, P. G., D. C. Donelson, and M. Ege, 2014, Audit committee financial expertise and earnings management: The role of status, *Journal of Accounting and Economics* 58, pp. 208-230.
- [7] Becker, C. L., M. L. DeFond, J. Jiambalvo, and K. R. Subramanyam, 1998, The effect of audit quality on earnings management, *Contemporary Accounting Research* 15, pp. 1-24.
- [8] Bruynseels, L., and E. Cardinaels, 2014, The audit committee: Management watchdog or personal friend of the CEO?, *The Accounting Review* 89, pp. 113-145.
- [9] Chaney, P. K., M. Faccio, and D. Parsley, 2011, The quality of accounting information in politically connected firms, *Journal of Accounting and Economics* 51, pp. 58-76.
- [10] Dhaliwal, D., V. Naiker, and F. Navissi, 2010, The association between accruals quality and the characteristics of accounting experts and mix of expertise on audit committees, *Contemporary Accounting Research* 27, pp. 787-827.
- [11] Faccio, M., R. W. Masulis, and J. J. McConnell, 2006, Political connections and corporate bailouts, *The Journal of Finance* 61, pp. 2597-2635.
- [12] Goldman, E., J. Rocholl, and J. So, 2013, Politically connected boards of directors and the allocation of procurement contracts, *Review of Finance* 17, pp. 1617-1648.
- [13] Houston, J. F., L. Jiang, C. Lin, and Y. Ma, 2014, Political connections and the cost of bank loans, *Journal of Accounting Research* 52, pp. 193-243.
- [14] Hung, M., T. J. Wong, and T. Zhang, 2012, Political considerations in the decision of Chinese SOEs to list in Hong Kong, *Journal of Accounting and Economics* 53, pp. 435-449.
- [15] Hyungjin Cho. Bomi Song (2017) Politically Connected Audit Committees, Earnings Quality and External Financing: Evidence from Korea. *Asia-Pacific Journal of Financial Studies* (2017) 46, 609-634.
- [16] Khwaja, A. I., and A. Mian, 2005, Do lenders favor politically connected firms? Rent provision in an emerging financial market, *The Quarterly Journal of Economics* 120, pp. 1371-1411.

- [17] Klein, A., 2002, Audit committee, board of director characteristics, and earnings management, *Journal of Accounting and Economics* 33, pp. 375-400.
- [18] Larcker, D. F., and B. Tayan, 2011, *Corporate governance matters: A closer look at organizational choices and their consequences* (Pearson Education, Inc., FT Press, Upper Saddle River, NJ).
- [19] Srinivasan, S., 2005, Consequences of financial reporting failure for outside directors: Evidence from accounting restatements and audit committee members, *Journal of Accounting Research* 43, pp. 291-334.